

BELEIDSPLAN TAAL & DYSLEXIE

Schooljaar 2023-2024

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. REFERENTIELEVELS	4
2. SIGNALERING EN TOETSING.....	5
3. MAATREGELEN N.A.V. DE INVOERING REFERENTIELEVELS.....	6
4. BEGELEIDING VAN TAALPROBLEMEN EN DYSLEXIE	7
5. NT-2.....	
Bijlage 1: Overzicht resultaten 2022-2023	17

Inleiding

Het huidige kabinet legt de nadruk op onderwijsverbetering. Nederland moet qua prestaties weer in de internationale top 10 (PISA-onderzoek) komen. In het kader hiervan worden de scholen strenger gemonitord en wordt er een grotere druk op de scholen gelegd om het onderwijs te verbeteren. Scholen zijn verplicht tot een structurele en herkenbare aanpak van achterstanden in taal en rekenen.

Komend schooljaar worden er plannen gemaakt t.a.v. de basisvaardigheden; burgerschap, digitale geletterdheid, rekenen en taal. Hier is een subsidie beschikbaar voor gesteld. Vanuit de Veluwe Onderwijsgroep werken we naar een centrale aanpak op de VMBO-scholen. Medio oktober 2023 hopen we een voorstel te doen voor dit proces. Wij verwachten dat dit een impact heeft op ons fingerende taalbeleid. Daarom hebben we ervoor gekozen voor dit schooljaar (nog) geen grote wijzigingen door te voeren in ons taalbeleid.

Leerlingen die de lessen niet goed kunnen volgen door taalachterstand, vormen ook op onze school een groot punt van aandacht. Dat kan opgemaakt worden uit de resultaten van de analyse taal en rekenen op basis van de instroom, Cito-Lvs en eindexamens 2022-2023 (bijlage 1), maar ook uit de signalen vanuit vakdocenten. Het beheersingsniveau van taal en rekenen ligt voor een groot deel van onze leerlingenpopulatie op een te laag niveau.

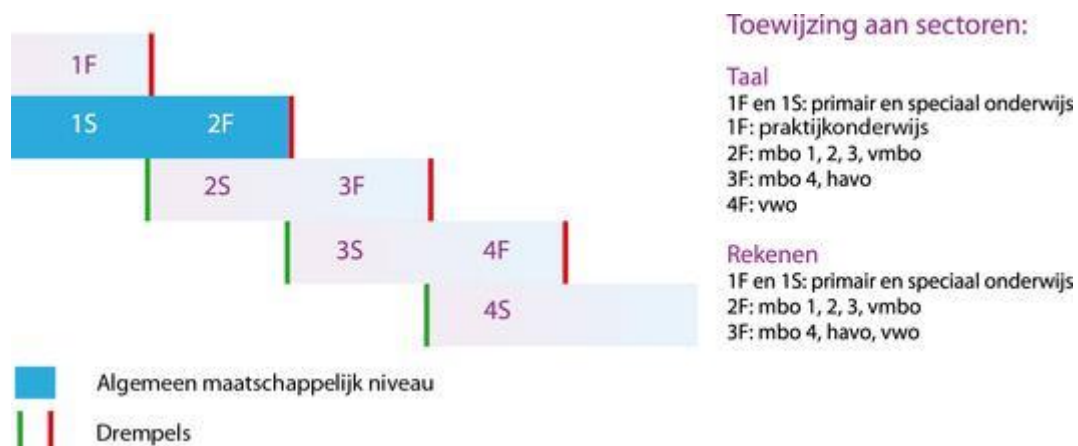
Vaak zijn leerlingen onvoldoende vertrouwd met het taalgebruik in de lesmethoden. De voor de docent zo vanzelfsprekende vaktaal is voor sommige leerlingen soms onbegrijpelijk en vraagt extra uitleg op het (taal)niveau van de leerlingen. Docenten hebben vaak te weinig kennis van deze taalproblemen, noch van de gevolgen die deze kunnen hebben voor leerlingen, om hierop tijdens hun lessen in te kunnen spelen. Van groot belang is om taalgericht vakonderwijs verder te implementeren.

1. Referentieniveaus

Voor taal zijn er vier fundamentele niveaus beschreven. De niveaus geven een opklimmende moeilijkheidsgraad in basiskennis en basisvaardigheden aan. Elk fundamenteel niveau omvat het voorgaande niveau. En bij het behalen van een fundamenteel niveau kan het volgende niveau gezien worden als een streefniveau.

De niveaubeschrijvingen voor de referentieniveaus van het domein taal zijn:

1. Mondelinge taalvaardigheid, met de drie subdomeinen gespreksvaardigheid, luistervaardigheid en spreekvaardigheid.
2. Leesvaardigheid, met de twee subdomeinen: lezen van zakelijke teksten en lezen van fictionele, narratieve en literaire teksten.
3. Schrijfvaardigheid. Schrijven wordt ruim opgevat, het gaat om het produceren van creatieve en zakelijke teksten.
4. Begrippenlijst en taalverzorging. In de begrippenlijst staan termen en concepten die leerlingen en docenten nodig hebben om over taalvaardigheid van gedachten te wisselen. Bij taalverzorging gaat het om zaken die in dienst staan van een verzorgde schriftelijke taalproductie.

2. Signalering en toetsing

Om leerlingen dat te kunnen bieden wat zij nodig hebben en ons onderwijs daarop in te richten maken wij gebruik van verschillende toetsen.

Cito-lvs PO

Middels de Cito-toetsen (M8) wordt het didactische niveau van de vaardigheden van de leerling kan worden vastgesteld bij instroom. Er wordt getest op begrijpend lezen, spellingsvaardigheid en technisch lezen. Er wordt een DLE (didactisch leeftijdsequivalent) berekend waaruit het beheersingsniveau van de leerling blijkt.

Cito Volgsysteem VO

Op UDO hanteren we het CITO Volgsysteem VO. Dit volgsysteem bestaat uit 4 toetsen (0, 1, 2 en 3). Met de toetsen meten wij de prestaties van onze leerlingen op kernvaardigheden vanaf de brugklas tot en met de derde klas. Zo weten we wat het niveau is van onze leerlingen en of ze vooruitgaan. De resultaten worden vergeleken met landelijke normen. In het scorerapport wordt de score van een leerling vergeleken met drie of vier landelijke vergelijkingsgroepen van leerlingen ingedeeld naar schooltypen en leerwegen. Zo kan men zien wat het niveau is van de leerling en bij welke onderdelen eventueel ondersteuning vereist is.

De toets momenten zijn als volgt gekozen:

- Leerjaar 1
  - o Toets 0 (september) en 1 (mei)
- Leerjaar 2
  - o Toets 2 in mei
- Leerjaar 3
  - o Toets 3 in mei

Om bij gebleken achterstanden door te toetsen en te kijken of er sprake is van een leerstoornis (bijv. dyslexie) wordt er ook door getoetst. Zie hiervoor de paragrafen over dyslexie en taalproblemen.

3. Maatregelen n.a.v. invoering referentieniveaus

In klas 1 is een extra uur Nederlands ingevoerd om te werken aan achterstanden. Met name begrijpend lezen is een speerpunt in dit uur. Daarnaast wordt er ook gewerkt aan de basisvaardigheden van spelling.

In de meeste lessen Nederlands wordt er aan het begin van de les 15 minuten gelezen. Leerlingen kunnen uit de schoolbibliotheek lenen of een eigen boek meenemen. Alle leerlingen krijgen een bibliotheekpas en zullen in groepsverband een bezoek aan de Openbare Bibliotheek brengen.

Alle docenten ontvangen aan het begin van het schooljaar een overzicht van de taalvaardigheden van hun leerlingen, zodat zij in hun lessen daarmee rekening kunnen houden.

De afgelopen jaren is er vooral aandacht besteed aan bewustwording van ons docententeam; Iedere docent is een taaldocent! De komende jaren zal verdieping moeten plaatsvinden. Vooral ook omdat de docentenpopulatie de afgelopen jaren zo sterk verandert. De insteek zal vooral praktisch zijn.

Docenten stimuleren hun eigen taalniveau te onderzoeken d.m.v. de Nederlandse taaltest, gesprekjes over taal en taalgebruik blijven aangaan en we hebben de site www.beterspellen.nl onder de aandacht gebracht. Er zijn formats ontwikkeld voor het schrijven van verslagen en brieven. Deze zijn geplaatst in Teams.

Het verder ontwikkelen van taalgericht vakonderwijs blijft een speerpunt voor de komende jaren, evenals taal activerende werkvormen. De subsidie Masterplan basisvaardigheden VO zal de ontwikkeling van het taalbeleid een nieuwe impuls geven.

4. Begeleiding van taalproblemen en dyslexie

Binnen UDO hanteren wij het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs. Dit is een landelijk opgesteld protocol waarmee verplicht gewerkt wordt. In het schooljaar 2021/2022 is dit landelijk protocol vernieuwd. In dit protocol beschrijven we dus ook de nieuwe situatie.

De huidige opgestelde doelen van het dyslexiebeleid op UGO en UDO zijn nu als volgt:

- Dyslectische leerlingen kunnen die opleiding volgen waartoe ze op basis van hun cognitieve capaciteiten in staat zijn.
- Ze kunnen omgaan met hun dyslexie.
- Ze vergroten hun functionele lees- en schrijfvaardigheid, zo nodig met hulpmiddelen.

Onderstaande uitgangspunten worden gehanteerd om deze doelen te bereiken:

1. De leerling staat centraal. Daarom is het belangrijk dat de leerling medezeggenschap heeft. De volgende vragen worden gehanteerd:
  - a. Wat heeft *deze* leerling nodig?
  - b. Heeft de leerling voldoende aan begrip, goed onderwijs en de algemene afspraken die op school gelden voor dyslexie?
  - c. Of heeft de leerling daarnaast ook nog individuele ondersteuning en/of extra hulpmiddelen nodig?
2. De ondersteuning (indien gewenst of noodzakelijk) vindt plaats gedurende de gehele schoolloopbaan en wordt jaarlijks geëvalueerd.
3. De ondersteuning is nodig daar waar de gevolgen van dyslexie de leerling belemmeren: bij het volgen van lessen en het maken van lessen, tijdens proefwerken en examens. De ondersteuning vraagt om een geïntegreerde aanpak. Dat betekent dat docenten zoveel mogelijk binnen de lessen leerlingen begeleiden, er een goede afstemming is tussen docenten en zorgspecialisten, en tussen leerling, ouders en school.
4. De ondersteuning gaat ten slotte uit van wat werkt bij de leerling en wat een zo groot mogelijk effect heeft. Dit betekent dat de behaalde resultaten van de leerling passen bij zijn capaciteiten, dat hij overgaat naar een volgend leerjaar, een examen behaalt en/of voldoende voorbereid is op een vervolgopleiding.

Het dyslexiebeleid richt zich op twee doelgroepen:

- De leerling die in het bezit is van een officiële dyslexieverklaring afgegeven door een GZ-psycholoog.
- De leerling bij wie een vermoeden bestaat van dyslexie, dit wordt onderzocht bij de overgang van het PO naar het VO.

Wat is dyslexie?

Dyslexie wordt gedefinieerd als "... een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau" (SDN, 2008)

Problemen die dyslectische leerlingen in de schoolsituatie kunnen tegenkomen, zijn:

- Lees- en/of spellingfouten (veel verbeteringen en doorhalingen);
- Tijdproblemen bij lezen en/of spelling;
- Taalprobleem t.a.v. fonologie, syntaxis en semantiek (spreken en schrijven in korte zinnen; niet op woorden kunnen komen);
- Moeite met auditieve informatieverwerking: opnamecapaciteit, kortetermijngeheugen (veel moeite met onthouden van losse feiten, zoals woordjes, rijtjes, jaartallen, topografienamen);
- Concentratieproblemen;
- Moeite met afsluiten voor niet relevante prikkels (gevoeliger voor achtergrondgeluiden, licht);
- Moeite met twee activiteiten tegelijk uitvoeren (lezen-denken, luisteren-lezen, luisteren-schrijven);
- Problemen met automatiseren van begrippen en formules bij exacte vakken;
- Specifieke problemen bij de moderne vreemde talen (moeite met horen van verschillen tussen klanken en het koppelen aan de juiste schrijfwijze);
- Moeite met structuur en plannen (huiswerk, tijdoverzicht);
- Moeilijk leesbaar handschrift;
- Faalangst en negatief zelfbeeld (veel spanning bij opgaven waarbij het gaat om nauwkeurig lezen en schrijven).

Aanpassing van het onderwijs

Inleiding

Met ingang van 1 augustus 2009 is de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte ook van toepassing op het basis- en het voortgezet onderwijs. Op basis van deze wet (artikel 5b, in samenhang met artikel 1) is het verboden om onderscheid te maken bij het verlenen van toegang tot onderwijs, bij het aanbieden van onderwijs, bij het afnemen van toetsen en bij het afsluiten van onderwijs.

'Verbod op onderscheid' betekent dat scholen verplicht zijn tot doeltreffende aanpassing als (de ouders van) een leerling met een beperking hierom (vragen) vraagt. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het toestaan van een voorleesprogramma in de les en tijdens de examens. Wel moet het gaan om een redelijke aanpassing die niet te belastend is (artikel 2). Een leerling (of zijn ouders) kan (kunnen) bijvoorbeeld niet van de school eisen bepaalde voorleessoftware toe te staan of aan te schaffen, terwijl de school beschikt over een goedkoper alternatief met dezelfde ondersteuningsmogelijkheden. Als een school niet consequent of helder is wat betreft het gebruik van een doeltreffende aanpassing, kan dit leiden tot verboden onderscheid op grond van handicap of chronische ziekte.

Bovenstaande wetgeving heeft geresulteerd tot onderstaande aanpassingen van het onderwijs binnen UDO. De doelen van de begeleiding en ondersteuning van leerlingen met een dyslexieverklaring zijn:

- De leerling ondersteunen bij zijn functioneren in het onderwijs en hem leren omgaan met zijn dyslexie;
- Zelfvertrouwen ontwikkelen;
- Intellectuele en creatieve ontwikkeling behouden;
- Voorkomen van uitstroom naar lager niveau;
- Vergroten van de zelfstandigheid in het omgaan met dyslexie;
- De leerling leren verantwoordelijkheid voor zichzelf te nemen in het kader van zijn dyslexie.

Compenserende faciliteiten en dispensaties

Dyslectische leerlingen hebben specifiek op hun individuele problematiek toegesneden ondersteuning nodig om op hun cognitieve niveau te kunnen functioneren. Binnen UDO en UGO wordt onderstaande ondersteuning aangeboden.

Remediëren

Er wordt doelgericht en systematisch gewerkt aan de verdere ontwikkeling van lezen, spellen en begrijpend lezen. Het gaat om Spellen Nederlands, Spellen Moderne vreemde talen en het Begrijpend lezen van Nederlands en Moderne vreemde talen.

Compenseren

Het gaat er om de leerling aan de hand van de onderzoeksgegevens duidelijk te maken op welke manier hij/zij gebruik kan maken van zijn/haar sterke punten, welke leerstrategieën in dit geval de beste zijn.

Op UDO wordt de leerling van klas 1 en 2 hiervoor gedurende een bepaalde periode in het leerjaar dyslexiecoaching geboden. (Voor klas 3 en 4 wordt dit de komende schooljaren ingevoerd.)

Voor de leerling van klas 3 en 4 worden er een paar keer per jaar dyslexie vragenuurtjes georganiseerd. Doel van de dyslexiecoaching is om de zelfredzaamheid van de leerling wat betreft dyslexie hier op school verder te vergroten.

Hierbij wordt o.a. aandacht besteed aan de volgende vragen:

- Welke leerstijl past bij mij?
- Welke faciliteiten wil ik gebruiken?
- Hoe kan ik optimaal presteren ondanks mijn dyslexie?

Dit is een belangrijke taak van de dyslexiecoach. De dyslexiecoach bepaalt in overleg met de leerling, de ouders en eventueel de docenten van welke faciliteiten een dyslectische leerling gebruik mag maken.

- Extra tijd bij toetsen of een verkorte toets;
- Mondelinge overhoringen;
- Toetsen in Arial 12 en duidelijk opgemaakt;
- Bij luistertoetsen meer leestijd tussen de fragmenten;
- Voorgelezen studieboeken en -werkboeken;
- Voorgelezen toetsen met behulp van ClaroRead
- Als Claroread op de laptop van de leerling is geïnstalleerd is de leerling zelf verantwoordelijk voor het meebrengen van de laptop zodat Claroread kan worden gebruikt tijdens de toets.
- Gebruik laptop met tekstverwerker en spellingcontrole voor huiswerk;
- Gebruik laptop met tekstverwerker en spellingcontrole voor toetsen;
- Gespreide talentoetsen. Niet meer dan één vreemde taal per dag;
- Gebruik van spelling- en/of grammaticakaarten bij toetsen als tussenstapje van begrijpen naar leren. Afbouwend inzetten: leerling mag in leerjaar 3 geen hulpkaarten meer gebruiken;
- Leesbeurten mogen voorbereid worden;
- Aantekeningen van een klasgenoot of het origineel van de docent kopiëren om eigen werk te corrigeren. De docent kan ook de aantekeningen mailen of in SOM zetten; Dit kan enkel bij een goede luisterhouding.
- Aanleren van ICT vaardigheden bij het gebruik van ondersteunende softwareprogramma's.

Dispenseren

Dispenseren houdt in dat er aan leerlingen met een dyslexieverklaring (gedeeltelijk) vrijstelling wordt gegeven wat betreft het voldoen aan bepaalde, met de orthopedagoog vastgestelde taakeisen. Aanpassingen in het curriculum worden besproken met alle betrokkenen. Alles wordt vastgelegd in SOM.

- Aangepaste spellingbeoordeling. Bij de talen worden alleen regelfouten/leerfouten fout gerekend. Herhalingsfouten, inprentfouten en luisterfouten niet. Bij de andere vakken worden spellingfouten niet geteld. Voor een spellingtoets kan een leerling niet lager dan het cijfer 4 halen.
- Ontheffing moderne vreemde talen. Zie bijlage 3 voor het wettelijke kader en de procedure. In bijlage 4 is een aanvraagformulier voor ontheffing toegevoegd.
- Vrijstelling leesbeurten.

- Luisterboeken voor Nederlands en talen zijn toegestaan.
- Uitwisseling van ervaringen tussen leerlingen met dyslexie.

Aanpassingen bij het examen

Tijdens het examen heeft een leerling met dyslexie recht op:

1. 25% extra tijd per examen bij het CSE¹.
2. 25% extra tijd bij het schoolexamen (PTA). De mogelijkheid bestaat ook een andere vorm van compensatie, gemaakt door de betreffende vakgroepsectie. Deze afspraken worden specifiek per vakgroep in de bijlage vastgelegd.
3. Gebruik van een tekstverwerker met spellingcorrector. Uitgezonderd de examens waarbij de spelling getoetst wordt. Dit geldt voor Nederlands, Engels en Duits voor onderdeel "Brief/Artikel"².
4. Voorgelezen examens. De tl-examens worden voorgelezen door middel van een Daisy document, het niveau BB/KB maakt digitaal het landelijk examen.

Faciliteiten en het Zorgvierkant in SOM

De dyslexiecoach noteert de specifieke faciliteiten die de leerling met dyslexie gebruikt in SOM. Deze faciliteiten staan hierdoor ook in het Zorgvierkant van de leerling. De docent kan in SOM zien welke specifieke faciliteiten de leerling met dyslexie gebruikt tijdens de lessen.

De faciliteiten zijn maatwerk en worden minimaal 1x per jaar geëvalueerd en indien nodig aangepast. Wanneer er onduidelijkheden zijn over het gebruik van de faciliteiten kan de dyslexiecoach worden geraadpleegd.

Technische hulpmiddelen

UDO en UGO hebben gekozen voor Claroread als hulpmiddel van leerlingen met dyslexie.

Claroread is gebruiksvriendelijk en biedt de volgende mogelijkheden: voorlezen van schoolboeken, Word documenten en pdf-documenten en internetpagina's. Er is tevens een mogelijkheid tot het maken van samenvattingen en een mindmap.

Dit voorleesprogramma is voor iedere leerling met dyslexie gratis beschikbaar. Het heeft de voorkeur dat de installatie op de laptop van de leerling geïnstalleerd wordt, zodat hier ook de schoolboeken op geplaatst kunnen worden.

Op de schoollaptops speciaal voor dyslexieleerlingen die gebruikt worden voor toetsen staat Claroread. Wanneer leerlingen een eigen laptop hebben, kunnen we hier ook Claroread op zetten.

---

¹ Centraal Schriftelijk Examen

² Besluit van College van Toetsen en Examens september 2015

Wanneer de leerling met dyslexie gebruik maakt van de faciliteit 'Toetsen voorlezen' zal de leerling op de laptop of computer de toets van de lesgevende docent aangeleverd krijgen. De toets wordt als een Word document of PDF aangeleverd. De leerling is hierbij zelf verantwoordelijk voor het meebrengen van de laptop waar Claroread op staat geïnstalleerd. Mocht de leerling niet in het bezit zijn van een eigen laptop dan geeft de leerling dit, minstens één week van tevoren, bij de docent aan zodat deze zorgt voor een schoollaptop waarop Claroread geïnstalleerd is.

Signalering en doorverwijzing

Brugklasleerlingen van UDO en UGO worden in het begin van het schooljaar door middel van onderzoek gescreend op mogelijke kenmerken van dyslexie. Alle fases van het onderzoek worden digitaal vastgelegd om de resultaten te kunnen verifiëren en de vervolgfases te kunnen verantwoorden.

Het onderzoek in de brugklas

Bij het onderzoek naar dyslexie worden acht onderzoeksfases onderscheiden.

Fase 1: signaleringsfase

Er wordt een dossieronderzoek gedaan; de gegevens vanuit het basisonderwijs worden bekeken, zoals: CITO LOVS gegevens, de warme overdracht en o.a. indicaties voor hardnekkigheid. Op basis van deze gegevens zal er bij een aantal leerlingen een signaleringsinstrument uit het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs worden afgenomen. Het instrument bestaat uit een zinnendictee (Het wonderlijke weer) en een stil leestoets (De tekenbeet). Het is genormeerd voor de brugklassen van de verschillende vormen van voortgezet onderwijs. De screening duurt ongeveer 50 minuten en wordt afgenomen en nagekeken door de orthopedagoog en dyslexiecoach.

Fase 2: voorlopige diagnosefase

Een verdiept onderzoek door de orthopedagoog indien het signaleringsinstrument en het onderwijskundig rapport hiertoe aanleiding geven. De leerlingen die lager scoren dan de norm komen hiervoor in aanmerking. Het onderzoek bestaat uit:

- Uitgebreid dossieronderzoek: gegevens basisonderwijs (CITO leerlingvolgsysteem, CITO eindtoets percentielscores, remediëring, handelingsplannen, indicaties voor hardnekkigheid).
- Uitgebreid onderzoek voorgeschiedenis leerling, contact met leerkracht basisonderwijs over de ondersteuning die de leerling daar heeft gehad.
- Overleg met de ondersteuningscoördinator en mentor over aanvullende begeleiding.
- Individuele afname toetsen: de Brus, de Klepel, Van Luijn en Leesbewijs

Fase 3: integratie en 1^e indicatiestelling

Leerlingen die in de basisschoolperiode al voldoende individuele hulp hebben ontvangen bij het lezen en spellen (de hardnekkigheid van de lees- en spellingproblematiek is dan al aangetoond) komen direct in aanmerking voor het volledige dyslexieonderzoek.

Voor de dyslexieverklaring moet de 'WISC-test' worden afgenomen, indien deze niet afgenomen is of wanneer de geldigheidsduur verlopen is.

Bij leerlingen waarbij de hardnekkigheid van de lees- en spellingproblematiek nog niet is aangetoond wordt een dyslexietrainingstraject geboden, waarin extra hulp gegeven wordt op het gebied van lezen en spellen. Mentoren en docenten worden op de hoogte gebracht.

Fase 4: hulpverlening

De dyslexietraining start aan de hand van individuele handelingsplannen. De dyslexietraining zal individueel of in een kleine groep gegeven worden. De dyslexietraining bestaat uit 15 bijeenkomsten van één lesuur. In deze bijeenkomsten wordt wekelijks geoefend met technisch lezen en spellen. Van de leerlingen wordt verwacht dat ze hiernaast ook thuis oefenen met het door de dyslexiecoach opgegeven oefenwerk.

De orthopedagoog of dyslexiebegeleider houdt de mentor en ouders op de hoogte van de voortgang.

Fase 5: herhalingsonderzoek

De orthopedagoog neemt bij de leerlingen die de dyslexietraining gevolgd hebben gekregen voor de tweede keer alle 5 de testen af. Dit om te bepalen of de leerling voldoende vooruitgegaan is of dat vervolgonderzoek naar dyslexie nodig is. Verder verzamelt de orthopedagoog gegevens die verkregen zijn van de mentor, uit de docentenvergaderingen en uit de hulpverlening.

Fase 6: 2^e indicatiestelling

De orthopedagoog bespreekt (zonnodig) de resultaten van het herhalingsonderzoek met de dyslexiecoach. Hardnekkigheid van de lees- en spellingproblematiek kan in deze fase worden gediagnosticeerd.

Als de lees- en spellingproblematiek hardnekkig blijkt te zijn wordt een volledig dyslexie onderzoek bij de leerling afgenomen. Dit onderzoek bestaat o.a. uit de afname van een intelligentieonderzoek (WISC-V), invullen van een anamnesevragenlijst door ouders en de afname van verdere lees- en spellingstesten (o.a Klepel, PI-Dictee).

De orthopedagoog besluit op basis van bovenstaande of de leerling wordt aangemeld voor een dyslexieverklaring bij een externe GZ-psycholoog.

Fase 7: dyslexieverklaring

De GZ-psycholoog stelt op basis van het onderzoeksverslag van school wel of niet een dyslexieverklaring op voor de leerling en de school. De dyslexieverklaring blijft levenslang geldig.

Fase 8: faciliteiten

De dyslexiecoach bespreekt met de leerling de mogelijke faciliteiten voor dyslexie. Op grond van het dyslexieonderzoek en de wensen van de leerling worden de specifieke faciliteiten gekozen. De dyslexiecoach zorgt ervoor dat deze faciliteiten in SOM worden vastgelegd. Ouders en mentor worden (de eerste keer dat de faciliteiten worden gekozen) hierover geïnformeerd.

Belangrijk in bovengenoemd proces is het belang dat de orthopedagoog en de dyslexiecoach de ouders gedurende het onderzoek schriftelijk en/of telefonisch op de hoogte brengt van het onderzoek en de aanvullende hulp die hun kind geboden wordt.

Onderzoek in hogere leerjaren

In de brugklas worden alle leerlingen gescreend op mogelijke aanwezigheid van dyslexie. In hogere leerjaren is dit alleen mogelijk bij zij-instromers bij vermoedens van dyslexie. Dat vermoeden ontstaat bijvoorbeeld bij tegenvallende resultaten, veel spellingfouten en/of een laag leestempo. De signalen komen van ouders en/of docenten via de mentor bij de dyslexiecoach. De orthopedagoog en dyslexiecoach beoordelen of de argumenten gegrond zijn. Als dit zo is volgt dezelfde procedure als beschreven in paragraaf 4.1.

Organisatie

De verantwoordelijkheid voor het dyslexiebeleid ligt op UDO bij de dyslexiecoach. Daarnaast hebben docenten, coaches, mentoren, leerlingen en ouders een rol in de begeleiding van de dyslectische leerlingen. Een dyslexieverklaring wordt, naar aanleiding van afgenomen dyslexieonderzoek, afgegeven door een externe GZ-psycholoog.

Taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen

De dyslexiecoach

- Evalueert het dyslexiebeleid i.o.m. de dyslexiecoach van UGO en de orthopedagoog en stelt waar nodig bij;
- Behartigt de belangen van de dyslectische leerling;
- Ziet er samen met de leerling op toe dat de leerling met dyslexie de compenserende en dispenserende maatregelen krijgt die hem toekomen;
- Is aanspreekpunt voor mentoren, docenten, ouders en leerlingen m.b.t. dyslexie;
- Is verantwoordelijk voor de screening van de leerlingen en de daaruit voortkomende organisatorische werkzaamheden;
- Meldt (zo nodig) leerlingen voor het dyslexieonderzoek aan bij de orthopedagoog;
- Zorgt ervoor dat voor elke leerling in SOM de faciliteiten voor dyslexie vermeld staan;
- Informeert de docenten over dyslexie;
- Informeert de ouders van leerlingen met dyslexie over de compenserende/dispenserende maatregelen tijdens het examen;
- Geeft aan het begin van het schooljaar in leerjaar 1 en 2 dyslexiecoaching (komende 2 jaar volgen leerjaar 3 en 4) in groepjes aan alle dyslexie leerlingen op UDO.
- Begeleidt de nieuwe leerlingen met dyslexie die in het brugjaar starten;
- Stelt handelings- en begeleidingsplannen op, draagt zorg voor de uitvoering en de evaluatie;
- Helpt leerlingen om zelfstandig te worden bij het leren en het werken in samenwerking met de docenten.
- Ziet er samen met de leerling op toe dat de leerling met dyslexie de compenserende en dispenserende maatregelen krijgt die hem toekomen;
- Is aanspreekpunt voor mentoren, docenten, ouders en leerlingen m.b.t. dyslexie;
- Spreekt alle leerlingen met dyslexie minimaal 1 keer per jaar. Nagegaan wordt hoe het met de leerling gaat met betrekking tot zijn dyslexie, de gebruikte faciliteiten en mogelijke belemmeringen;
- Maakt een verslag van het gesprek, legt de aanbevelingen en faciliteiten vast, die gelden voor de leerling en geeft dit door aan de mentor voor verwerking in SOM. Ook worden de ouders geïnformeerd.
- Communiceert alle veranderingen en nieuwe afspraken duidelijk met alle betrokken partijen en legt dit vast in SOM;
- Begeleidt voor het vaststellen van het hardnekkigheidscriterium gedurende 15 bijeenkomsten de leerlingen waarbij een vermoeden is van dyslexie en waarbij een achterstand is bij spelling/lezen;
- Ondersteunt de orthopedagoog in zijn/haar werkzaamheden waar nodig.

De orthopedagoog

- Neemt (zo nodig) het dyslexieonderzoek af bij leerlingen;
- Houdt de ouders op de hoogte over het onderzoek;
- Ondersteunt de dyslexiecoach bij bijstellingen van het dyslexiebeleid;

De vakdocent

- Houdt zich aan afspraken die gemaakt zijn met de leerling met dyslexie;
- Informeert zich over de leerling met dyslexie door middel van SOM;
- Geeft indien nodig extra ondersteuning in de les;
- Bespreekt toetsen met de leerling (voor- en nabespreking);
- Signaleert dat extra ondersteuning binnen of buiten de les onvoldoende resultaat oplevert bij de mentor en/of de remedial teacher;
- Heeft de taak om de leerlingen met dyslexie te helpen gebruik te maken van de faciliteiten;
- Signaleert mogelijke werkhoudingproblemen die van belang zijn en maakt dit bespreekbaar met de leerling.

De coach

- Is het eerste aanspreekpunt voor de leerling, de ouders en de vakdocent;
- Monitort de resultaten van de leerling;
- Signaleert leerproblemen en bespreekt deze met de dyslexiecoach.

De leerling

Van de leerling wordt verwacht dat hij:

- Zich maximaal inzet om te leren;
- Verantwoordelijk is voor correcte aantekeningen van de les;
- Schriftelijke werkstukken laat controleren op spelling en grammatica voordat het wordt ingeleverd;
- Op de toets vermeldt dat hij dyslectisch is d.m.v. de letter 'D'.
- Is verantwoordelijk voor het meebrengen van zijn/haar laptop voor het gebruik van Clareoed bij toetsen / of voor het ruim van te voren vragen bij de docent om een schoollaptop voor het gebruik van Clareoed bij toetsen;
- Overlegt met de dyslexiecoach wanneer hij vindt dat de begeleiding niet goed verloopt.

De ouders

Van ouders wordt verwacht:

- Dat zij hun kind aanmoedigen en ondersteunen;
- Dat zij hun kind stimuleren regelmatig te lezen;
- Dat zij luisteren naar de signalen van hun kind en die bespreken met de mentor.

Overzicht beheersingsniveau

Gemiddeld DLE instroom	TL	BL	SP	RW
B/K	47	38	50	41
K/T	55	49	55	50

Leerjaar 1 (% < 2F/<A2) Cito	BBL	KBL	TGL
Nederlandse taal	89	82	60
Engelse taal	78	49	27
Rekenen en wiskunde	99	97	85

Leerjaar 2 (% < 2F/<A2) Cito	BBL	KBL	TGL
Nederlandse taal	94	63	49
Engelse taal	89	38	18
Rekenen en wiskunde	100	94	80

Leerjaar 3 (% < 2F/<A2) Cito	BBL	KBL	TGL
Nederlandse taal	77	58	30
Engelse taal	44	25	3
Rekenen en wiskunde	93	86	67

Leerjaar 4 (gem. CE)	BBL	KBL	TGL	n
Nederlandse taal	7,00	6,50	6,30	94
Engelse taal	7,20	6,70	6,80	94
Wiskunde	6,20	6,40	5,80	81